

Ministra e Arsimit dhe shkencës e Republikës së
Maqedonisë së Veriut

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО ОПШТЕСТВО И КУЛТУРА ЗА ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ НА ВОЗРАСНИТЕ

Скопје, 2019 година

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО ОПШТЕСТВО И КУЛТУРА

Вовед

Програмата по општество и култура за основно образование на возрасните е изградена со структура составена од детални очекувани резултати од учењето (РУ), кои произлегуваат од подрачјата, темите и содржините утврдени со Програмата за редовно основно образование - изготвена од Бирото за развој на образованието на Република Северна Македонија.

Програмата овозможува примена на мерки за признавање на претходно стекнато неформално и информално учење. Програмата по општество и култура е конципирана на начин што темите, содржините и соодветните на нив резултати од учењето се распоредени во шест нивоа. Тоа овозможува оптимална диференцијација при проценувањето на постојните знаења и вештини и оптимално напредување низ нивоата.

За секое подрачје од Програмата по општество и култура, во согласност со соодветните теми или содржини, дефинирани се очекувани резултати од учењето и критериумите за оценување.

Очекуваните резултати од учењето претставуваат стандарди за знаењата, вештините и компетенциите кои кандидатите треба да ги постигнат за секое ниво и на крајот на процесот на стекнување на основно образование. Со цел да одговори на потребите на возрасните и на барањата со кои тие се соочуваат за активно вклучување во општествените процеси и на пазарот на трудот, во Програмата се инкорпорирани соодветни резултати од учењето за клучните компетенции.

Резултатите од учењето се операционализирани преку критериумите за оценување, кои претставуваат конкретни мерки за проценка на постигањата на кандидатите.

За секое ниво, одредени се елементарни резултати од учењето, означени со кратенката ЕРУ, кои претставуваат минимални стандарди кои кандидатите треба да ги постигнат за преод на повисоко ниво.

Дополнително, во Програмата се дадени примери за задачи или прашања за секој резултат од учењето. Тие треба да им служат на спроведувачите на Програмата како модел при проверката дали кандидатите ги постигнале очекуваните резултати од учењето.

Шема на Предлог-програмата за возрасни за општество и култура

Подрачје						
Култура			Општество			Ниво
Цртање и сликање 1-A1	Основни поими во музиката 1-B1		Мојата татковина Р. Северна Македонија 1-Г1			1
Основни средства за цртање и сликање 1-A2	Тон 1-B2		Убавините на родниот крај 1-Г2			
	Нота 1-B3		Околината во која живееме 1-Г3			
	Тонска скала 1-B4					
Круг на бои 2-A1	Музичко творештво 2-B1		Типови населби 2-Г1			
Основни и изведени бои 2-A2	Народни песни и ора 2-B2		Фактори кои влијаат на функциите во населените места 2-Г2			
Топли и ладни бои 2-A3	Фолклор 2-B3		Поделба на населбите според функциите 2Г2			
Контраст 2-A4						
Ликовно творештво 3-A1	Составни елементи на музиката 3-B1	Здраво живеење 3-B1	Јас, семејството и околината 3-Г1		Кои се основните човекови права 3-Г1	
Средства и материјали за моделирање 3-A2		Видови на спорт 3-B2	Родово стебло 3-Г2		Диференцијаци-ја помеѓу-економски социјални и еколошки човекови права 3-Г2	
Елементи во цртањето 3-A3	Темпо 3-B3		Солидарност и почитување на правила 3-Г3		Општествена одговорност 3-Г3	

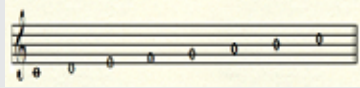
Портрет и објект 3-А4	Динамика 3Б-4				Човекови права и одговорности 3-Г1	
Пропорција 3-А5						
Симетрија и асиметрија 3-А6						
Композиција 3-А7						
Колористика 3А-8						
Скулптура 4-А1	Музика и музичка интерпретација4-Б1	Здравствено-хигиенски навики 4-В1	Органи на локалната самоуправа 4-Г1 (ова во ниво 5)	Што е етика 4-Д1	Повреда и заштита на човековите права 4-Г1	4
Биста 4-А2	Видови музички инструменти -жичани, дувачки, гудачки и удирачки 4-Б2	Вежбање 4-В2	Стопански и нестопански дејности 4-Г2	Морал и неговото значење 4-Д2	Демократија и демократски вредности 4-Г2	
Релјеф 4-А3	Концерт, хор, солист 4-Б3	Моторички движења 4-В3	Институции на културно- забавен живот во Р. Северна Македонија 4-Г3	Морално однесување 4-Д3	Европски идентитет 4-Г3	
Орнаменти 4-А4	Ансамбл 4-Б4	Локомоторен апарат 4-В4	Религии и верски институции 4-Г4	Улогата на моралот во животот 4-Д4		
Оригами 4-А5	Симфонија 4-Б5		Култура, религија и вероисповед 4-Г1	Етика и морал 4-Д1	Демократија и демократски вредности 4-Г1	
Постер 4-А6	Видови музика 4-Б6			Етика на здрава животна средина 4-Д2		
Плакати 4-А7						
Графика 5-А1	Музички скали 5-Б1		Р. Северна Македонија и соседните држави 5-Г1	Универзална етика и етички вредности 5-Д1	Дефинирање на поимот – власт и држава 5-Г1	5
Компјутерска графика 5-А2	Дурско –тонски и Е-мол музичка скала5-Б2		Државни симболи и државни празници во Р. Северна Македонија 5-Г2	Етика на здравје –здрава животна средина 5-Д2	Носители на власта во Р. Северна Македонија 5-Г2	

Дигитална графика 5-А3	Хармониси и мелодиски мол 5-Б3		Периодизација на македонската историја 5-Г3		Устав 5-Г3	
	Интерпретација 5-Б3		Државно уредување 5-Г3			
	Пеење по слух и ноти 5-Б4		Р. Северна Македонија и соседството 5-Г1		Општествено уредување на Р. Северна Македонија 5-Г1	
Графички приказ 6-А1	Жанрови и музичко- сценски дела -6-Б1		Р. Северна Македонија и европската интеграција 6-Г1	Добро однесување 6-Д1	Начини на информирање во едно современо општество 6-Г1	6
Видови печат 6-А2	Музички форми –мотив и фраза 6-Б2		Европската унија 6-Г2	Однесување на личноста во семејството и јавноста 6-Д2	Конфликт –причини и начин на справување со конфликт 6-Г2	
			Еколошки проблеми во глобалниот свет 6-Г3	Бонтон 6-Д3	Основни човекови права 6-Г3	
			Глобализација -поим и значење 6-Г1		Меѓународно хуманитарно право 6-Г4	
					Р. Северна Македонија и ЕУ интеграцијата	

ПРОГРАМА ПО ОПШТЕСТВО И КУЛТУРА

Подрачје	Тема /Содржина	Резултати од учењето	Критериуми за оценување	Примери за задача	Ниво
А-ЛИКОВНО ОБРАЗОВАНИЕ	Цртање и сликање 1-A1	ЕРУ : Разликува основни елементи и принципи кои се користат за цртање и сликање.	.Идентификува елементи на цртање и сликање. .Разликува ритам и контраст. Дефинира комплементарност на бои.	Која е разликата помеѓу цртање и сликање ? Објасни го поимот ритам во ликовното изразување Како би го претставил? Што е контраст на бои? Наведи неколку примери.	1
		Опишува сликање на различни мотиви со користење на техники на сликање.	. Разликува основни и изведени бои. . Дефинира хроматски и ахроматски бои. .Слика различни мотиви.	Наброј кои се основни бои! Објасни со мешање на кои основни бои ќе добиеш портокалова, зелена и виолетова боја?	
	Основни средства за цртање и сликање 1-A2	ЕРУ : Именува основни средства за цртање и сликање.	.Набројува основни средства за цртање и сликање. .Идентификува основни средства за цртање и сликање.	Кој материјал за работа се користи во цртањето, а кој во сликањето? Класифицирај го материјалот за работа даден на сликата. Средствата за цртање заокружи ги со црвена боја, а за сликање со сина боја.	1
	Круг на бои 2-A1	Го објаснува значењето на кругот на бои во секојдневјето.	.Дефинира основни и изведени бои. .Идентификува темни и светли бои. .Разликува топли и ладни бои.	Погледни околу себе и кажи што сè е обоено во темни, а што во светли бои? Зошто се викаат топли бои ? Кои бои се нарекуваат ладни бои? Зошто? Кои бои се светли ? А кои темни?	2
	Елементи во цртањето 3-A1	Дефинира елементи на цртањето.	.Разликува портрет и објект. .Разликува симетрија и асиметрија. .Набројува материјали за дизајнирање и моделирање.	Која личност би ја одбрал за да нацрташ негов портрет? Погледни ја сликата и наброј кои предмети се симетрични. Како се одредува симетријата ? Кои материјали би ги употребил за да моделираш плод на јаголко?	3

Ликовни продукти 4-А1	<p>ЕРУ : Објаснува видови на ликовни производи.</p>	<p>.Набројува ликовни производи. .Идентификува биста, скулптура, постер, плакат.</p>	<p>Наведи неколку примери во местото во кое живееш - пример на биста, скулптура, постер, плакат.</p>	4
	<p>Разликува биста, скулптура, постер, плакати. Препознава можности за сопствено изразување преку ликовни, или вајарски продукти.</p>	<p>. Набројува материјали за изработка на биста и скулптура. . Набројува материјали за изработка на постер и плакат. Наведува потенцијални можности за сопствено изразување преку ликовни, или вајарски продукти.</p>	<p>Наброј кои материјали се користат за изработка на биста и скулптура. Наброј материјали за изработка на постер и плакат.</p>	
Графика и печат 5-А1	<p>ЕРУ : Опишува видови на графички приказ.</p>	<p>. Дефинира поим за компјутерска графика. . Објаснува елементи на графика.</p>	<p>Дефинирај го поимот компјутерска графика. Кои алатки се користат во компјутерската графика? Дефинирај го поимот печатарска техника. На кои материјали може да се печати.</p>	5
	<p>Објаснува начин на печатење на материјали. Препознава можности за сопствено графичко изразување.</p>	<p>. Дефинира поим за печатарска техника. . Набројува материјали потребни за печатење. 3.1 Наведува потенцијални можности за сопствено изразување преку графички дела и потенцијална корист за презентација на сопствени производи.</p>	<p>Објасни го процесот на печатење на материјал – текстил.</p>	

Музичко образование	Основни поими во музиката	<p>ЕРУ :</p> <p>Препознава основни поими во музиката.</p>	<p>. Идентификува тонска скала.</p>	<p>Тонска скала</p> <p>1. Напиши ги имињата на тоновите во тонската скала:</p> <p>до</p>	1
		<p>Разликува темпо и динамика за различни музички карактеристики.</p>	<p>. Објаснува разлики помеѓу темпо и динамика; Применува темпо и динамика за различни музички карактеристики; Чита знаци на нотно писмо.</p>	<p>Динамика</p> <p>1. Објасни го поимот динамика во музиката!</p> <p>2. Поимите што претставуваат силен звук, заокружи ги со темноцрвена боја.</p> <p>3. Поимите што претставуваат тивок звук, грмење, црцорење, бучава, рикање, шепотење, мјаукањеи кукуригање, заокружи ги со светлоцрвена боја</p> <p>Направи множества од дадените поими според динамиката: силно - тивко Од тивко кон силно, од силно кон тивко</p> <p>1. Напиши го и именувај го знакот за постепено зголемување на јачината на звукот!</p> <p>2. Напиши го и именувај го знакот за постепено намалување на јачината на звукот!</p> <p>Темпо</p> <p>Што е темпо во музиката?</p> <p>1. Нацртај симболи со кои ќе ги претставиш различните темпа : брзо, бавно, умерено.</p>	

Музичко творештво	ЕРУ : Разликува музички дела.	. Наведува видови музички дела. . Објаснува карактеристики на различни музички дела.	<p>Заокружи!</p> <p>1. Во кој вид на изведба спаѓа композицијата што ја слушнавте? а) вокална б) вокално-инструментална в) инструментална</p> <p>Кои народни инструменти ги препознаваш во изведбата на народната песна? Залепи слики или нацртај народни инструменти!</p> <p>гајда шупелка тарабука зурла тапан кавал дајре тамбура</p> <p>Именувај неколку дувачки инструменти.----- Жичани инструменти се: ----- Ударни инструменти се: -----</p>	
	Набројува инструментален состав на оркестар.	. Дефинира состав на оркестар. . Именува инструменти во состав на оркестарот.	<p>1. Што е оркестар? Според видот на нивната изведба какви видови на оркестри си слушал? -----</p> <p>2. Заокружи го инструментот кој ги имитира звуците во природата: На пример:(пеењето на славејот и кукавицата во композицијата што ја слушаш).</p> <p>1. Според начинот на изведба, во кој вид музика спаѓа композицијата (што ја слушаш)? 2. Именувај го инструментот со кој се исполнува композицијата. 3. Одреди го видот на музиката според начинот на изведба. 4. Каква е по карактер композицијата? 5. Одреди кое од наведените темпа го препознаваш во композицијата: а) бавно; б) умерено; в) брзо. 6. Именувај ги основните видови на динамика во делото.</p>	2

	Елементи на музиката	ЕРУ : Препознава мотив како елемент на музиката.	. Дефинира мотив во одреден литературен текст – песна.	Припомни си за дел од текст на некоја народна изворна песна.	3
		Толкува поврзаност на музиката со литературниот текст.	. Објаснува мотив во дадени музички дела. . Споредува литературен и музички текст.	Според содржината одреди го видот на народната песна (патриотска, хумористична, љубовна).	
	Музика и музичка интерпретација	ЕРУ : Препознава основни музички жанрови.	. Дефинира музички жанрови.	1. Наброј неколку вида на музички изведби - жанр на музика (рок, хип-хоп, џез, рап).	4
		Разликува музика, музичка интерпретација и музичко-сценски дела	. Набројува музичко- сценски дела. . Споредува инструментална музика и музичка интерпретација.	2. Со техниката „поврзување“ реши ја задачата: Поврзи го композиторот(од левата страна на листот) со неговото музичко дело (дадено од десната страна на листот). Пример: Л. В. Бетовен Деветтата симфонија (Ода на радоста).	
	Музичко изразување	Препознава можности за сопствено изразување преку музика и музички дела.	Наведува потенцијални можности за сопствено изразување преку музика и музички дела и потенцијален бенефит за личен развој.		
Спорт и спортски активности	Култура на здраво живеење 3-B1	ЕРУ : Го препознава значењето на спортот во функција на здравјето.	. Дефинира поим за здраво живеење. . Опишува основно значење на спортот.	1. Што подразбираш под поимот здрав начин на живеење ? 2. Наброј неколку фактори кои влијаат на здравјето на човекот? 3. Наброј неколку спортски активности кои позитивно влијаат врз здравјето на човекот.	3

Видови спортски активности 3-B2	<p>ЕРУ : Именува видови на спортски активности.</p>	<p>. Набројува основни спортски активности.</p>	<p>1. Зошто се вели „Во здраво тело – здрав дух?“ Објасни со свои зборови како ти ја толкуваш оваа мисла.</p>	3
	<p>Опишува карактеристики на спортски активности во функција на здравјето.</p>	<p>. Објаснува поврзаност на спортски активности со здравствените навики. . Дискутира за важноста на физичката активност за здравјето.</p>	<p>2. Именувај видови на спортски активности.</p>	
Спорт и лично изразување	<p>Препознава можности за сопствено изразување преку спортот.</p>	<p>Наведува потенцијални можности за сопствено изразување преку спортот и потенцијален бенефит за личен развој.</p>		
Здравствено- хигиенски навики 4-B1	<p>ЕРУ : Препознава основни здравствено-хигиенски навики.</p>	<p>. Набројува елементи на здравствено-хигиенски навики.</p>	<p>1. Наброј неколку хигиенски навики кои ги применуваш секојдневно и физички вежби со кои позитивно влијаеш на своето телесно здравје.</p>	4
	<p>Опишува физички вежби (активности) како дел од здрави хигиенски навики.</p>	<p>. Именува видови на физички вежби. . Разликува физички вежби и хигиенски навики.</p>	<p>2. Наброј по кој редослед се изведуваат вежбите за раздвигување на телото и правилно оформување на сите мускулни групи!</p>	

Г- Општество	Мојата татковина Р. Северна Македонија 1-Г1	ЕРУ : Наведува основни информации за осамостојувањето на Р. Македонија. Наведува информации од периоди на развојот и за формирањето на Р. Македонија.		Кога се доселиле Словените на територијата на Македонија?----- Илинденското востание се кренало на----- Познати револуционери во времето на Илинденското востание се :----- Кога и каде е одржано првото заседание на АСНОМ ?----- Референдумот за слободна и независна Република Македонија е одржан на :	1
		Ја опишува местоположбата на Р. Северна Македонија на Балканот и во Европа.	Набројува соседни држави. Дефинира граници на Р. Северна Македонија. Именува природни богатства на Р. Северна Македонија.	Република Северна Македонија има поволна местоположба, затоа што преку патните, _____ линии е поврзана со многу европски _____ и Република Северна Македонија на север се граничи со _____ со главен град _____, на југ со _____, со главен град _____ на исток со _____ со главен град __, на запад со __, со главен град _____, а на северозапад со _____, со главен град _____ Наведи неколку имиња на географски поими кои според тебе се најубавите и најпознатите природни богатства на Република Северна Македонија?	
	Околината во која живееме 1-Г2	ЕРУ : Разликува и опишува влијанија на активностите на поединецот врз околината на живеење.	. Набројува позитивни и негативни дејства на поединецот врз околината. . Објаснува поврзаност во природата. . Наведува активности за заштита на околината и соработка во заедницата.	Кои се природните особености на Република Северна Македонија и како може тие за бидат заштитени?	1

		Објаснува карактеристики и поврзаност на биолошки, геолошки и географски поими.	<ul style="list-style-type: none"> . Дефинира екосистем и начин на неговото функционирање. . Разликува главни причини за загрозеност на природата и нејзините ресурси. . Опишува влијание на состојбата на околината за добробит на заедницата. 	<p>Објасни го влијанието на поединецот врз околината на живеење.</p> <p>Кои се главни причини за загрозеност на природата и нејзините ресурси ?</p>	
	Типови на населби 2-Г1	ЕРУ : Прави разлика помеѓу типови населби.	<ul style="list-style-type: none"> . Именува типови на населби. . Опишува карактеристики на населби. 	<p>Живеалиште на луѓето Може да биде_____</p> <p>Институции во твојата населба се:-----</p>	2
		Разликува функции на населби.	<ul style="list-style-type: none"> . Именува различни функции на населбите. . Набројува фактори кои влијаат на функциите на населбите. 	<p>Општествените институции имаат за цел да ги задоволат _____ на граѓаните.</p> <p>Наброј фактори кои влијаат на функциите на населбите!</p>	

	Семејството и околината 3-Г1	<p>ЕРУ : Опишува значење на поимот семејство.</p>	<p>. Дефинира поим и видови семејство. . Прави разлика помеѓу потесно и пошироко семејство.</p>	<p>Опиши видови семејства.</p>	3
		<p>Ја сфаќа важноста на околината врз семејството.</p>	<p>. Наведува елементи од околината кои влијаат на семејните односи. . Објаснува поврзаност на околината со семејството.</p>	<p>Според бројот на членовите во семејството, во какво семејство живееш ти? _____</p>	
		<p>Дефинира поширока и непосредна околина.</p>	<p>. Прави разлика помеѓу непосредна и поширока околина.</p>	<p>Дефинирај што е непосредна, а што поширока околина! _____</p>	

	Култура, религија и вероисповед 4-Г1	<p>ЕРУ :</p> <p>Прави разлика помеѓу култура, религија и вероисповед.</p>	<p>. Дефинира поим култура и религија.</p> <p>. Набројува видови религија и национална припадност.</p>	<p>Наброј неколку народи, етнички заедници кои живеат во Република Северна Македонија покрај македонскиот народ:</p>	4
		<p>Опишува елементи на .култура, религија и вера.</p>	<p>. Разликува верски обележја.</p> <p>. Набројува елементи на култура.</p> <p>. Објаснува карактеристики на различни религии.</p>	<p>Какви верски објекти има изградено во твојот крај?</p> <p>Кои верски заедници ги има во Република Северна Македонија?</p> <p>Кои се карактеристиките на различните религии ?</p>	
		<p>Го опишува значењето на мултикултурализмот.</p>	<p>. Објаснува поим за мултикултурализам.</p> <p>. Ја толкува важноста на почитувањето на разликите кај другите луѓе, по која било основа.</p> <p>3.2. Поврзува мултикултурализам со култура и религија.</p>	<p>Дефинирај го поимот култура и наброј неколку елементи на култура.</p>	
Свест за сопствената култура и изразување	<p>Идентификува можности за лично изразување преку сопствената култура и изразување на сопствената култура.</p>	<p>Наведува потенцијални можности за сопствено изразување преку културата и потенцијален бенефит за личен и професионален развој.</p>			

Република Северна Македонија и соседството 5-Г1	ЕРУ : Опишува местоположба на Р. Северна Македонија.	.Идентификува географска местоположба на Р. Северна Македонија. .Дефинира гранични линии на Р. Северна Македонија.	1. Опиши ја местоположбата на Република Северна Македонија на Балканскиот Полуостров!	5
	Го толкува значењето на местоположбата на Р. Северна Македонија.	.Набројува соседни држави на Р. Северна Македонија. . Ја објаснува важноста на местоположбата на Р. Северна Македонија.	Наброј ги соседните држави со кои се граничи Република Северна Македонија! Зошто Р. Северна Македонија според својата местоположба има важна улога на Балканот и ја нарекуваат „крстосница на истокот и западот“?	
Глобализација -поим и значење 6-Г1	Го толкува поимот глобализација на едноставен начин.	. Ја дефинира глобализацијата. . Го опишува значењето на глобализацијата за општеството.	Дефинирај го поимот глобализација и именувај ги основните фактори на глобализацијата.	
	Именува основни фактори на глобализацијата.	. Набројува фактори на глобализацијата. . Разликува внатрешни и надворешни фактори на процесот на глобализација.	Кои се внатрешни , а кои надворешни фактори во процесот на глобализација.	
	Објаснува глобални трендови.	. Опишува историски развој на глобалните трендови.	Опиши го историскиот развој на глобалните трендови.	

Д-Етика	Етика и морал 4-Д1	ЕРУ : Ги разликува поимите етика и морал.	. Го дефинира поимот етика и морал.	Што подразбираш под етика? Што е морал? Кои морални особини (вредности) ги поседуваш ти како возрасна личност?	4
		Именува елементи на етика и морал. Објаснува значење на етичките и моралните вредности.	. Разликува позитивни и негативни етички појави. . Наведува морални норми. . Опишува етички и морални вредности.	Кое е значењето на етичките и моралните вредности?	
	Етика на здрава животна средина 4-Д2	Го препознава своето место и поврзаноста со другите во заедницата.	. Препознава разлики во природата и помеѓу луѓето. . Опишува влијание на активностите на луѓето врз природата и заедницата.	Опиши го своето влијание врз природата и заедницата.	4
		Разликува позитивни и негативни влијанија на човекот врз околината.	. Наведува активности поврзани со заштита на животна- та средина. . Објаснува активности на дејствување за зачувување на здрава животна средина.	Наведи неколку активности како насоки на дејствување за зачувување на здрава животна средина.	
		Ја препознава личната улога во одржувањето на животната средина.	Наведува можности за дејствување за одржување на животната средина.		

	Универзална етика и етички вредности 5-Д1	<p>ЕРУ :</p> <p>Опишува значење на пристojно и добро однесување.</p>	<ul style="list-style-type: none"> . Го дефинира поимот бонтон. . Објаснува за примерно однесување кон приватен и јавен имот. . Објаснува за значењето на доброволната работа, општествено корисна работа. 	<p>1.Што подразбираш под поимот бонтон? Наброј неколку примери на доброволно дејствување и општествено – корисна работа? Наведете ми некоја одговорност/ должност на луѓето во општеството во кое живеат. Што е социјализација? Кога започнува процесот на социјализација?</p>	5
		<p>Објаснува за последиците од неодговорното однесување на луѓето во општеството.</p>	<ul style="list-style-type: none"> . Ја сфаќа одговорноста за постапките на однесување со луѓето. . Наведува начини на ненасилно однесување во решавање на конфликтни ситуации. 	<p>Опиши примери на коректно и примерно однесување кон приватен и јавен имот? Објасни го твоето позитивно однесување со неколку примери. Објасни што се подразбира под насилно однесување! Направи споредба помеѓу солидарноста и егоизмот!</p>	

Граѓанско бразование	Човекови права и одговорности 3-ѓ1	ЕРУ : Наведува основни човекови права и одговорности.	<ul style="list-style-type: none"> . Објаснува поими значајни за развојот на човековите права. . Го објаснува значењето на организациите за заштита на човековите права. 	<p>Наброј основни човекови права!</p> <p>-----</p> <p>1. Секој човек има свои права, но и должности, кон самиот себеси, кон другите луѓе во заедницата, без разлика на уверувањата и верата, кон законите и кон Уставот на државата.</p> <p>Наведи неколку документи :-----</p> <p>-----</p>	3
		Разликува основи на дискриминација по различни основи.	<ul style="list-style-type: none"> . Разликува стереотипи и предрасуди. . Објаснува важни поими за рамноправност во заедницата. . Разликува и наведува некои основни човекови права. . Наведува документи за заштита на човековите права. 	Објаснува примери на дискриминација по различни основи.	
		Ја идентификува сопствената улога во контекст на човековите права.	Наведува можности за унапредување на човековите права.		

Демократија и демократски вредности 4-Г1	<p>ЕРУ :</p> <p>Ги опишува поимите демократија и демократски вредности.</p>	<p>. Го дефинира поимот демократија.</p> <p>. Наведува демократски вредности.</p> <p>. Толкува важност на разликите во мислењата битни за демократијата.</p>	<p>1. Универзалната декларација за правата на човекот е усвоена на Генералното собрание на ----- -----</p>	4
	<p>Разликува демократски од недемократски режим.</p>	<p>. Препознава разлики помеѓу директно и индиректно вклучување во процесот на донесување на одлуки.</p> <p>. Објаснува важност на демократската свест и политичката култура на луѓето за решавање на проблеми.</p>	<p>Што подразбираш под демократија? Наведи примери кои илустрираат демократско општество? Објасни ја важноста на демократската свест и политичката култура на луѓето за решавање на проблеми.</p>	
	<p>3. Ја препознава сопствената улога во развивањето на демократските вредности.</p> <p>4. Ја препознава важноста од почитување на различностите од кој било вид меѓу луѓето.</p>	<p>3. Наведува примери како може да се придонесе во развивањето на демократските вредности.</p> <p>Наведува последици од непочитување на различностите.</p>		

Општествено уредување на Р. Северна Македонија 5-ѓ1	ЕРУ : Го дефинира општественото уредување на Р. Северна Македонија.	. Објаснува за општественото уредување во Република Северна Македонија. . Именува важни периоди од осамостојувањето на Р. Македонија	Собранието на Република Македонија на 17.11.1991 година го изгласа првиот _____. РРепублика Македонија стана независна и суверена држава на: а) 8 Септември 1993 година б) 2 Август 1944 в) 8 Септември 1991 година	5
	Именува важни институции на власта.	. Разликува институции на власта во Република Северна Македонија . Разликува устав и закон.	Кои се најважни државни институции во Република Северна Македонија? Со Уставот на Република Северна Македонија организацијата на власта се заснова врз принципот на поделба на:	
	Дефинира поделба на власта во Р. Северна Македонија.	.Разликува извршна, судска и законодавна власт.	ДПополни. Собранието е носител на _____ власт. Владата е носител на _____ власт. Судот е носител на _____ власт. Како се избира претседател на државата? Која е главната задача на судовите во државата?	

	<p>Р. Северна Македонија и ЕУ интеграцијата 6-ѓ1</p>	<p>Ја споредува положбата на граѓаните на Р. Северна Македонија и граѓаните на Европската Унија. Ја идентификува важноста од членство во ЕУ.</p>	<p>. Ја објаснува положбата на Р. Северна Македонија во Европската Унија. . Ги наведува интересите на граѓаните на Р. Северна Македонија во меѓународната заедница.</p>	<p>1. Што претставува Европската Унија? 2. Европската Унија ја сочинуваат _____ европски држави. 3. Кои се симболи на ЕУ? 4. Наброј ги институциите на ЕУ!</p> <p>5. Каков статус има Република Северна Македонија во ЕУ? 6. Кои услови треба да ги исполни Република Северна Македонија за да стане членка на Европската Унија? а) да воспостави траен мир и безбедност на својата територија; б) да овозможи владеење на правото и човековите права; в) да ја зајакне демократијата; г) да обезбеди подобра социјална заштита на граѓаните; д) да го зголеми економскиот развој; ѓ) да ја намали невработеноста; е) да го намали загадувањето на животната средина; ж) сите наведени услови се важни и нужни.</p>	<p>6</p>
--	--	--	---	---	----------

Република Северна Македонија
Министерство за образование и наука

Republika e Maqedonisë së Veriut
Ministria e Arsimit dhe Shkencës

Empowered lives
Resilient nations.